

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

acc.	accedente, accedit ; accentus	με την προσθήκη, προσθέτει τόνος
add.	addunt, addidit	προσθέτουν, προσέθεσε
ad fin.	ad finem	στο τέλος
ad l., ad loc.	ad locum	στο (οικείο) χωρίο
adscr.	adscriptus (-tum)	προσέγραψε, προσγεγραμμένο
al.	alii, alios locos, alibi	άλλοι (φιλόλογοι), άλλα χωρία, αλλού
al. al.	alii aliter	άλλοι (φιλόλογοι) με διαφορετικό τρόπο
alt.	alterum	το ένα από τα δύο, το δεύτερο
a. corr.	ante correctionem	πριν από τη διόρθωση
a. r.	ante rasuram	πριν από το σβήσιμο
ap.	apud	σε κάποιον (συγγραφέα)
a. lat.	auctores latini	Λατίνοι συγγραφείς
Ἰοβ.	bobyacinus	από χαρτί
cet., cett.	ceteri	υπόλοιποι (κώδικες)
cod., codd.	codex, codices	κώδικας, κώδικες
ms. mss.	codex manu scriptus ή codices manu scripti	χειρόγραφο, χειρόγραφα (χρφ)
codd. pl.	codices plerique	οι περισσότεροι κώδικες
coll., cl.	collato, collatis	παραβάλλοντας (με κάποιο χωρίο)
comm.	commentarius	το ερμηνευτικό υπόμνημα
cf.	confer, conferatur	παραβάλε
coni., ci.	coniecit, coniecerunt	είκασε, είκασαν
cont.	contulit, contulerunt	παρέβαλε, παρέβαλαν
corr.	correxerunt, correctum, corrector	διόρθωσε, διόρθωσαν, διορθωμένο, διορθωτής
damn.	damnavit	καταδίκασε
def., defend.	defendit, defenderunt	υποστήριξε, υποστήριξαν (π.χ. την ορθότητα μιας γραφής)
del.	delevit, deleverunt	οβέλισε, οβέλισαν
des.	desinit	τελειώνει
dett.	deteriores	τα δευτερεύοντα χειρόγραφα
did. litt.	diductis litteris	με αραιά γράμματα
dist.	distinxit, distinxerunt	έστιξε, έστιξαν
ed., edd.	edidit; editio, editor; editiones, editores	εξέδωσε· έκδοση, εκδότης· εκδόσεις, εκδότες
ed. pr.	editio princeps	η πρώτη έκδοση
em.	emendavit, emendaverunt	διόρθωσε, διόρθωσαν
epit.	epitome	επιτομή
eras.	erasit, erasum	απέξεσε, απέξεσμένο
et seqq.	et sequentia	και τα επόμενα
e corr. (ως εκθέτης ec.)	ex correctione	από διόρθωση

exc.	excidit	εξέπεσε
e. c.	exempli causa	παραδείγματος χάριν, π. χ.
e. g.	exempli gratia	παραδείγματος χάριν, π. χ.
expl.	explevit	συμπλήρωσε
exp.	expunxit, expunxerunt	διέγραψε, διέγραψαν
fol.	folium	φύλλο
fort.	fortasse	ίσως
gl.	glossa	γλώσσημα
hab.	habet, habent	έχει, έχουν
i. e.	id est	δηλαδή
i.	infra	κατωτέρω
i. m., mg.	in margine	στο περιθώριο
i. r.	in rasura	πάνω σε κάτι σβησμένο
i. t.	in textu	στο κείμενο
in v.	in versu	μέσα στο στίχο
inc.	incipit	αρχίζει
incl. litt.	inclinatae litterae	κυρτά γράμματα
inscr.	inscripsit, inscriptio	επέγραψε, επιγραφή
ins., inser.	inseruit	παρενέβαλε
iter., it.	iteravit	επανάλαβε, έγραψε δύο φορές
lac. (ind.; stat.)	lacuna (lacunam indicavit, statuit)	χάσμα (σημείωσε, διαπίστωσε)
lect.	lectio, lectionem	γραφή
l. n.	legi nequit	δεν είναι δυνατόν να διαβαστεί
leg.	legit, legendum	διάβασε, ανέγνωσε, αναγνωστέον
l.	lemma	λήμμα
lib.	liber	βιβλίο, χειρόγραφο
lit.	litura	διαγραφή
litt.	littera	γράμμα, γράμματα
litt. obl.	littera obliquae italicae cursivae	γράμματα κυρτά
l. c.	loco citato	στο παράθεμα
l. l.	loco lecto ή loco laudato	χωρίο που αναφέρθηκε
m.	manus	χέρι
m. corr.	manus correctrix	διόρθωση με το χέρι
m. l	manus prima	πρώτο χέρι
m. r.	manus recentior	νεότερο χέρι
membran.	membranaceus	από περγαμηνή
mut.	mutavit	τροποποίησε. μετέβαλε
n. l.	non liquet	δεν είναι σαφές
num.	numerus	αριθμός, μέτρο, ρυθμός
om.	omittit, omisit	παρέλειψε, παρέλειψαν
p.	pagina	σελίδα
pap.	papyrinus	από πάπυρο
p. c.	post correctionem	μετά τη διόρθωση
praef.	praefatio	πρόλογος
praem.	praemisit	προέταξε
pr. m.	prima manus	πρώτο χέρι
pr.	prius, primum	πρότερον ή πρώτον
prob.	probante, probantibus	με την επιδοκιμασία του ή των

q. v., qqv.	quod, quae vide	το οποίο(ν) (ή τα οποία) βλέπε
ras.	rasura	σβήσιμο,
rec, recc.	recens, recentior, recentiores	νέος, νεότερος, νεότεροι
r. (ως εκθέτης)	recto	εσωτερική πλευρά παπύρου ή περιγραμμένης (εχέσαρκος)
rell.	reliqui	οι υπόλοιποι (κώδικες)
rest.	restituit	αποκατέστησε
saec.	saeculum, saeculi, saeculo	αιώνας, αιώνες, αιώνα
saep.	saepe, saepius	συχνά
schol., Schol., Σ, σχ.	Scholium, Scholia, Scholiastes	σχόλιο, σχόλια, ο Σχολιαστής
sc.	scilicet	δηλαδή
scrib.	scribendum	γραπτέον
scr.	scripsit	έγραψε
script. obl. ή ital.	scriptura obliqua ή italica	γραφή κυρτή
secl., scl.	seclusit	οβέλισε
sec. m.	secunda manus	δεύτερο χέρι
sec.	secundum	σύμφωνα με
sim.	similia, similiter	όμοια (χωρία), ομοίως
s.	sive	ή
sp(at).	spatium, spatio	διάστημα, στο διάστημα
spir.	spiritus	πνεύμα
sq., sqq.	sequentem, sequentes	και εξής
subscr.	subscripsit, subscriptio	υπέγραψε, υπογραφή
superscr., sup., ss.	superscripsit, superscriptum/-pto	έγραψε από πάνω, γραμμένο από πάνω
suppl.	supplevit, suppleverunt	συμπλήρωσε, συμπλήρωσαν
s. s.	supra scripsit	έγραψε στο πάνω διάστιχο
s. v	supra versum	πάνω από το στίχο
susp.	suspiciatur	υποπτεύεται
tempt.	temptavit	πρότεινε δοκιμαστικά
t.	textus	κείμενο
transp.	transposuit	μετέθεσε
v(ar). l(ect).	varia lectio	διαφορετική γραφή
v.c	verbi causa	λόγου χάριν, λ. χ.
v. (ως εκθέτης)	verso	εξωτερική πλευρά παπύρου ή περιγραμμένης (εχέτρυχος)
v., vv.	versum, versus	στίχος, στίχοι
vd., v.	vide	βλ. (βλέπε)
vid.	videtur	φαίνεται
vol.	volumen	τόμος
vulg.	vulgata	η δημόσια έκδοση

Κριτικά σημεία

()	parenthesis ή unci curvi	παρενθέσεις (ανάπτυξη βραχυγραφιών που περιέχουν οι μάρτυρες του κειμένου)
<>	unci angulati ή obliqui	οξυγώνιες αγκύλες (προτεινόμενη συμπλήρωση (χωρίς ύπαρξη χάσματος στο χειρόγραφο)
[]	unci quadrati	ορθογώνιες αγκύλες (χάσμα με προτεινόμενη συμπλήρωση)
{ }	άγκιστρα	(οβελισμός κατά τη γνώμη του εκδότη)
[[]]	διπλές ορθογώνιες αγκύλες	(κείμενο οβελισμένο ήδη από το γραφέα)
L J		γνωστό μόνο από την έμμεση παράδοση
^ /	άνω κεραίες	προσθήκες του γραφέα στο διάστιχο
†	crux	χωρία φθαρμένα τα οποία δεν έχουν διορθωθεί ακόμα ικανοποιητικά
++	locus desperatus	η αποκατάσταση στάθηκε για τον εκδότη αδύνατη
***		χάσμα που δεν δηλώνεται στα χειρόγραφα
...		χάσμα του κειμένου. Ο αριθμός των στιγμών δηλώνει κατά προσέγγιση τον αριθμό των γραμμμάτων που λείπουν
.....		γράμματα αδιάγνωστα (αντίστοιχα περίπου με τις τελείες)
xxxxx		γράμματα που λείπουν
: ή -		αλλαγή ομιλητή (στη θέση αυτή μπορεί να αναγράφεται το όνομα ενός προσώπου)